

KVALITETSPLAN AUTOMATISKT BRANDLARM

Anslutet till Västra Sörmlands Räddningstjänst

Innehållsförteckning

1. Inledning	3.
2. Ansvar	3.
3. Anslutning	4.
4. Nycklar	4.
5. Organisation vid larm	4,
6. Utbildning	5.
6.1 Anläggningsskötare	5.
6.2 Larmorganisation	5.
7. Teknisk utformning av anläggningen	5.
7.1 Tillförlitlighetshöjande åtgärder	5.
8. Frånkoppling av anläggningen	5.
9. Skötsel, underhåll och kontroll	6.
10. Tillsyn av Räddningstjänsten	6.
11. Dokumentation	7.
12. Räddningstjänstens hantering av automatiskt brandlarm	7.

1 INLEDNING

Syftet med ett automatiskt brandlarm är att skydda människor och egendom. **En tidig upptäckt** av brand är ofta en förutsättning för att människor ska hinna utrymma och för att kunna vidta åtgärder för att begränsa brandens konsekvenser. Därför utgör det automatiska brandlarmet en viktig del i byggnadens brandskydd.

Tyvärar har tillförlitligheten i de till Räddningstjänsten vidarebefordrade larmen genom åren generellt sett varit låg. Cirka 95 % av de inkomna automatiska brandlarmen inom Västra Sörmlands Räddningstjänsts område utlöses av andra orsaker än brand. Majoriteten av dessa larm inträffar vardagar mellan klockan 7 och 17 och orsakas ofta av matlagning, heta arbeten, smutsiga detektorer och en stor del av larmen har okänd/annan anledning. Förutom att dessa onödiga larm medför ett avbrott i anläggningens verksamhet, så kan det även få till följd att räddningstjänstens resurser finns på fel plats när en olycka inträffar.

Kvalitetsplanen syftar till att höja brandlarmanläggningarnas tillförlitlighet samt höja verksamheternas beredskap och kompetens att hantera ett utlöst larm. Ett utlöst automatiskt brandlarm skall alltid följas upp av **rätt åtgärd**. Detta skall leda till tryggare arbetsmiljö och ökad säkerhet för verksamheterna då personer på plats genomför de omedelbara åtgärder som är nödvändiga för att rädda liv och begränsa skador i händelse av brand. Det kommer också att leda till effektivare användning av samhällets resurser för räddningstjänst.

2 ANSVAR

Ägaren och/eller nyttjanderättshavaren har enligt 2 kap 2§ i Lagen om skydd mot olyckor ansvaret för brandskyddet i en byggnad. Ansvaret innefattar även den automatiska brandlarmanläggningen. Det innebär ansvar för anläggningens status och underhåll, men även ansvar för de larm som anläggningen genererar. Ägaren av en automatisk brandlarmanläggning ansvarar för att den signal som sänds vidare från anläggningen är nog tillförlitlig för att samhället skall genomföra en räddningsinsats.

Ansvarsförhållandet mellan anläggningsägare och räddningstjänsten regleras i anslutningsavtalet. Om anläggningsägare och nyttjare av lokalerna är två juridiska personer skall ansvarsförhållandet regleras dem emellan.

Till varje brandlarmanläggning skall det finnas minst två utsedda anläggningsskötare som utses av anläggningsägaren och ansvarar för skötsel och underhåll.

Anläggningsägaren ansvarar också för arbetet med att höja kvaliteten på anläggningen enligt kvalitetsplanen.

3 ANSLUTNING

Innan en ny eller befintlig brandlarmanläggning kopplas till Västra Sörmlands Räddningstjänst skall anläggarintyg och leveransbesiktningsintyg uppvisas. Befintliga anläggningar skall i stället för leveransbesiktningsintyg uppvisa intyg från senaste revisionsbesiktningen. Brandlarmanläggningen skall innan inkoppling till räddningstjänsten vara väl avprovad och i färdigt utförande varit i provdrift under minst 2-3 veckor utan anmärkningar för att undvika onödiga larm till räddningstjänsten.

4 Nycklar/tillträde

Anläggningsägaren ombesörjer att räddningstjänsten har tillträde till lokaler som omfattas av brandlarmet och att nödvändiga nycklar finns tillgängliga till dessa.

Nycklar förvaras i av anläggningsägaren tillhandahållet nyckelskåp monterat på/i fasad vid entrén in till centralapparaten.

Nyckelskåpet skall vara godkänt av anläggningsägarens försäkringsbolag samt anpassat till räddningstjänstens låssystem.

Eventuell annan nyckelförvaring sker efter överenskommelse med Västra Sörmlands Räddningstjänst. Anläggningsägaren äger rätt att på begäran få skåpet öppnat för kontroll.

Inbrottslarm på nyckelboxen skall ej vara vidarekopplat till Västra Sörmlands Räddningstjänst.

5 ORGANISATION VID LARM

För att öka säkerheten för de personer som vistas i lokaler som skyddas av en automatisk brandlarmsanläggning krävs en väl fungerande larmorganisation. Detta är också en förutsättning för eventuell larmlagring. Anläggningsägaren ansvarar för att tillse att nyttjanderättshavaren upprättar en larmorganisation. Larmorganisationens uppgift är att hantera larm från den automatiska brandlarmsanläggningen under verksamhetstid.

Larmorganisationens uppgift vid larm är att (se SBF 110:7, kap: 5.8.)

- Fastställa platsen varifrån larmet uppkommit och orsaken till larmet
- Underrätta berörda personer inom objektet om en eventuell brand
- Vid behov initiera utrymning av de personer som vistas i byggnaden
- Svara för tillgänglighet till larmade utrymmen, t.ex. upplåsning av dörrar
- Vidta åtgärder för att begränsa branden
- Förbereda räddningstjänstens ankomst (t.ex. lämna information via SOS, möta upp räddningstjänsten vid ankomst)
- Kvittera och återställa falsklarm **som inte vidarebefordrats till räddningstjänsten**

Larm som vidarebefordrats till räddningstjänsten får endast återställas av räddningstjänsten eller av person med erforderlig kunskap om anläggningen!

6 UTBILDNING

6.1 Anläggnings-skötare

Personer utsedda som anläggnings-skötare skall erhålla adekvat utbildning för skötseln av anläggningen, vilket innebär god kännedom om reglerna i gällande SBF 110: samt kunskaper om funktion och handhavande av den automatiska brandlarmsanläggningen. Utbildningen skall även förnyas/uppdateras med jämna mellanrum vilket med fördel kan integreras i det systematiska brandskyddsarbetet. Anläggnings-skötare skall också ha kunskap om det som beskrivs i kvalitetsplanen.

6.2 Larmorganisation

De personer som är utsedda att ingå i en larmorganisation skall vara väl förtrogna med lokaler och verksamhet, ha god kännedom om åtgärder vid larm samt kunskap om larmlagringsfunktion om detta nyttjas. Det skall också finnas instruktioner för all övrig personal inom anläggningen (SBF 110:7 kap 11.4.3). Larmorganisationens uppgifter skall övas regelbundet. Erhållen kompetens och genomförda övningar skall dokumenteras.

7 TEKNISK UTFORMNING AV ANLÄGGNINGEN

Anläggningen för det automatiska brandlarmet skall vara planerad och installerad enligt reglerna i gällande SBF 110 och uppbyggda av materiel som uppfyller reglerna. Undantag från reglerna skall vara dokumenterade samt redovisade och överenskomna med räddningstjänsten. Undantag medges endast om säkerheten inte påverkas för de personer som vistas i lokalerna samt att risken för onödiga larm inte ökar.

Anläggningen skall vara utformad med hänsyn till miljöförhållanden och verksamhet så att onödiga larm undviks. Målsättningen skall vara att endast larm orsakade av brand skall överföras till räddningstjänsten. Detta innebär att det bör finnas teknik för larmlagring och/eller andra tekniska åtgärder för att öka tillförlitligheten i larmsignal som vidarebefordras till räddningstjänsten.

Ägare av automatiska brandlarmsanläggningar med vidarekoppling till räddningstjänsten skall arbeta med åtgärder för att öka tillförlitligheten i utgående larmsignal.

8 FRÅNKOPPLING AV ANLÄGGNINGEN

I lokaler som skyddas av automatiskt brandlarm och där tillfälliga arbeten skall utföras som riskerar att orsaka ett onödigt larm skall frånkoppling av berörda detektorer/sektioner ske. Frånkoppling får endast göras av anläggnings-skötaren eller annan av anläggningsägaren utsedd person. Brandskyddet skall vid sådana tillfällen istället bestå av personell bevakning och larmning så att inte personsäkerheten riskeras. Exempel på sådana tillfälliga arbeten är de som orsakar damm, rök eller ånga.

Hel eller delvis frånkoppling av ett automatlarm överstigande 24 timmar där larmet är ett direkt personskydd för människor som inte kan utrymma på egen hand eller skyddar sovande människor med dålig lokalkännedom får endast ske efter samråd med räddningstjänsten.

Under frånkopplingstiden skall anläggningsägaren vidta och bekosta de tillfälliga åtgärder som är nödvändiga för att upprätthålla säkerheten. Anläggningsägaren skall utan dröjsmål anmäla till SOS Alarm om larmanläggningen helt eller delvis sätts ur funktion.

Anläggningsägaren ansvarar för att entreprenörer och/eller egen personal informeras om vilka åtgärder som skall vidtas före och efter tillfälligt arbete (enligt ovanstående) samt vilka rutiner

som gäller vid brand-/utrymningslarm. Rutinerna skall vara dokumenterade och genomförda, fränkopplingar skall dokumenteras i kontrolljournalen.

Räddningstjänsten kan besluta att vidarekopplingen till räddningstjänsten fränkopplas på grund av onödiga larm som orsakas av brister i anläggningen.

Om anläggningen kopplas bort på grund av onödiga larm kommer den att betraktas som en ny anläggning när den kopplas in igen (se punkt 3).

9 SKÖTSEL, UNDERHÅLL OCH KONTROLL

Anläggningsägaren är skyldig att:

- Meddela räddningstjänsten vid större förändringar i anläggningen och uppvisa anläggarintyg efter färdigställandet.
- Underhålla och prova anläggningen fortlöpande enligt anläggarfirmans skötsel och underhållsinstruktioner vari månads- och kvartalsprov ingår.
- Revisionsbesiktiga brandlarmsanläggningen minst en gång per kalenderår med högst 15 månaders mellanrum av besiktningsman som är godkänd av Svensk brand och säkerhetscertifiering AB. Under speciella förhållanden kan kravställare begära ökad/minskad frekvens av besiktningar.
- Anlita godkänd anläggarfirma avseende större regelbundna underhållsarbeten (utbyten av smutsiga detektorer, revisionsbesiktningar etc.). Rekommenderat utbytesintervall för rök- och samplingsdetektorer i smutsig miljö är 3 år (t.ex. industri) och 5 år i ren miljö (t.ex. kontor/vård), med reservation för lokala förutsättningar.
- Ha upprättade rutiner för uppföljning av onödiga larm och åtgärdande av orsaken till larmet.
- All hantering av anläggningen skall noteras i kontrolljournalen.

10 RÄDDNINGSTJÄNSTENS KONTROLL AV ANLÄGGNINGEN

I syfte att på ett aktivt sätt bidra till att minska antalet onödiga larm följer räddningstjänsten kontinuerligt upp inträffade larm från automatiska brandlarmsanläggningar enligt särskilda rutiner. I samband med den ordinarie tillsynen på byggnaden/verksamheten genomför räddningstjänsten också uppföljning av brandlarmsanläggningen avseende hur man arbetar med kvalitetshöjande åtgärder.

Kontroll kan också komma att ske på grund av t.ex. onödiga larm.

11 DOKUMENTATION

Anläggningsägaren är skyldig att hålla nödvändig dokumentation över anläggningen.

I detta ingår:

- Orienterings- och serviceritningar (*ska vara placerade vid centralapparaten*)
- Kontrolljournal (*ska vara placerad vid centralapparaten*)
- Instruktioner för skötsel och underhåll (*ska vara placerade vid centralapparaten*)
- Anvisningar viktiga för rtj, t.ex. namn och telefonnummer till anläggningsskötare (*ska vara placerade vid centralapparaten*)
- Aktuellt anläggarintyg (*Kopia ska vara placerad vid centralapparaten*)
- Anvisningar för förfarandet vid brandlarm, felsignal och återställning (*Ska vara placerade vid centralapparaten*)
- Revisionsbesiktningsintyg (*rekommenderas att kopia på senast utförda finns vid centralapparaten*)
- Rutiner vid fränkoppling av anläggningen (*rekommenderas att de förvaras vid centralapparaten*)
- Anslutningsavtal
- Tillsynsprotokoll
- Beskrivning av larmorganisation med tydliggjort funktionsansvar
- Instruktioner för övrig personal (intern och extern) vid larm
- Rutiner för uppföljning av onödiga larm

Dokumentationen enligt ovanstående integreras lämpligen med dokumentationen av ägarens och nyttjanderättshavarens systematiska brandskyddsarbete.

12 Räddningstjänstens åtgärd vid automatiskt brandlarm.

Västra Sörmlands Räddningstjänst tolkar i dag inkommet larm från automatlarmsanläggning som Räddningstjänst (enligt Lag om skydd mot olyckor SFS 2003:778.)

Då inkommet larm från en automatlarmsanläggning ej längre kan bedömmas som tillräckligt tillförlitlig, kommer Västra Sörmlands Räddningstjänst ej längre tolka inkommet larm från aktuell anläggning som Räddningstjänst (enligt Lag om skydd mot olyckor SFS 2003:778.)

Detta innebär att larmet istället kommer att hanteras som ett serviceuppdrag där ett fordon (ej släckbil) kommer att ta sig till platsen utan att begära fri väg (ej blåljus) för kontroll av inkommet larm samt därefter vidare åtgärder.

En anläggning som producerar många onödiga larm samt att orsaken till dessa ej åtgärdas av anläggningsägaren kommer att hanteras som servicelarm som ett första steg innan anläggningen kopplas bort.

Anläggningen kommer att meddelas om förändringen av larmhantering innan verkställande.

Beslut om att VSR ej längre tolkar inkommet larm från automatlarmsanläggning som Räddningstjänst tas av Räddningschef efter samrådan med Funktion Räddning och Funktion Förebyggande.